

ZESTIENDE ZONDAG DOOR HET JAAR A

Matteüs 13 :24-40

Bennekom 2011

Het hele dertiende hoofdstuk in het evangelie van Matteüs is gewijd aan de zogenaamde parabelrede van Jezus. We hebben er zojuist uit gelezen, net als vorige week zondag. Ook komende zondag zal een derde gedeelte uit die rede de evangelielezing vormen.

In die parabelrede ontmoeten we Jezus als een wijsheidsleraar. Nu kent de wereldliteratuur twee verschillende soorten wijsheidsleraren. Je hebt wijsheidsleraren, die zich vooral bezighouden met uitspraken, die aansluiten bij de heersende cultuur, leraren, en die dus zweren bij het gezond verstand. Van hen zijn spreuken bekend als: 'boontje komt om zijn loontje', 'wie goed doet, goed ontmoet', of, 'je oogst wat je zaait'. Ook boekjes als 'Hoe hoort het eigenlijk?' Zijn van hun hand. Nuchtere wijsheden, die iedereen onmiddellijk zal beamen. Of, waarvan je minstens hoopt dat ze waar zijn en dat ze ook in de toekomst nog gelden.

Daarnaast zijn er ook leraren, die ook tegendraadse wijsheden in de aanbieding hebben. Wijsheden die tegen de haren in strijken. Dat zijn de werkelijk grote en de allerbelangrijkste leraren van wijsheid. Zij bewerken een ommekeer in het denken van de mensen en in het kijken naar de werkelijkheid om ons heen. Het zijn mensen als Lao Tse, Boeddha, of Jesaja. Ook Jezus hoort met zijn onderricht tot die laatste groep. Ook hij mengt zijn prediking vaak met schokkende en alternatieve slogans; wijsheidsspreuken, waar je moeite mee hebt, kernachtige uitspraken, die je niet zo maar slikt. Maar die jou – als je ze wel aanneemt – op een nieuwe manier naar de werkelijkheid laten kijken.

Ooit kwam iemand op het eind van een retraite naar mij toe. Hij zei tegen me: ik houd niet zo van die fundamentalistische Bijbeluitleg van u... Nu is wel het laatste wat ik van mezelf denk, dat ik fundamentalistisch de bijbel zou lezen. Ik keek blijkbaar nogal verwonderd, dus hij vervolgde: u zei: zalig de armen van geest. Maar ik kan u verzekeren... in mijn jeugd waren we straatarm, nu ben ik schatrijk mag ik wel zeggen, en ik kan u - met de hand op mijn hart verzekeren: dat laatste is heel wat aangenamer!

Een prachtige illustratie van wat het zeggen wil: tegendraadse wijsheid: 'zalig de armen', 'zalig wie treuren', 'Wie zijn leven wil behouden zal het verliezen, wie het durft verliezen, zal het behouden'.

U kent er wellicht nog veel meer van deze tegendraadse oneliners van Jezus.

Ook de parabel van vandaag – over het onkruid tussen de tarwe – bevat zo'n wijsheidsspreuk, die bij de lezer maar kan blijven schuren. Maar voor we daar nader op ingaan moeten we eerst eens goed naar de tekst kijken.

De parabel van het onkruid, die u zojuist hoorde, beschrijft twee momenten: het eerste gedeelte van die parabel gaat over het hier en nú: hoe te handelen tijdens ons leven. De parabel eindigt met: hoe het zal zijn op het einde der tijden. Dat laatste is blijkbaar bedoeld als een geruststelling: je komt heus wel aan je trekken. Je hebt gelijk het kwaad in de wereld heeft geen recht van bestaan. De verteller van de parabel is het gloeiend met je eens. Maar zijn vraag is niet: hoe zal het de dwarsligger, de Satan en de satanische mens uiteindelijk vergaan? De vraag van de parabel luidt: hoe gaan we om met de mens, die kwaad doet, die er de kantje van af loopt, die meer in

de weg staat, dan dat hij of zij geëngageerd is met de boodschap van Jezus.

Als je parabel goed bekijkt, gaat hij eerder over het hier en nu dan over de verre toekomst. En die les die hij bevat is waarachtig niet zo eenvoudig om te accepteren of om toe te passen. Daarvoor gaat hij te zeer in tegen onze normale manier van denken.

In het verhaal komen de knechten, zodra ze het onkruid ontdekt hebben met het logische voorstel om te gaan wieden. Want welke landbouwer, welke tuinder zou niet op een of andere manier het onkruid willen bestrijden? Met wortel en tak uitroeien? Maar de verteller van de parabel helpt ons om onze gangbare manier van kijken naar de werkelijkheid te doorbreken. In het koninkrijk Gods gaat het er immers anders aan toe dan volgens de regels van het gezond verstand.

In iedere religieuze gemeenschap – of het nu om de kerk als geheel gaat, of om de parochie, of een kloosterorde of zo maar een groepje gelovigen – van tijd tot tijd klinkt er een dringende oproep tot zuivering.

De farizeeën waren daar in Jezus tijd een voorbeeld van: zij vormden een groep die de zuiverheid van hun beweging hoog in het vaandel hadden geschreven. Ze noemde zichzelf zelfs 'de zuiveren'. Ook de katharen – en ook dat woord betekent: de zuiveren – leefden in de late middeleeuwen van datzelfde ideaal.

In onze dagen kun je die oproep soms ook horen: liever een kleine gemeenschap van echte katholieken, zegt men, dan een grote groep van zogenaamde meelopers. Met wortel en tak uitroeien die handel, die halfbakken aanhang, die naamkatholieken, die je alleen met kerstmis in de kerk ziet. Echte katholieken moeten we hebben, de rest, zij die een blok aan het been zijn, of, erger nog, die de kerk in een kwaad daglicht stellen, die rest kan – zo zegt men – wat mij betreft, vertrekken. Liever vandaag nog dan morgen!

Ik ben het daar niet mee eens, ik zou dat niet doen, hoor ik Jezus in deze parabel zeggen. Die oproep is niet in mijn geest. U ziet: behoorlijk tegendraads, hoor, die parabel van Jezus! Laat beiden, de vurige en de lauwe, op Gods akker staan, zegt Jezus. Als er al een scheiding moet plaats hebben, een vertrek van de slechten (maar wie is er zó slecht, zó verdorven in Gods ogen?) dan is dat bij het einde van de wereld al vroeg genoeg. Wij zouden misschien zeggen: dat doe je dan maar met St.Juttemus.

Waar komt dat inzicht, die tegendraadse wijsheid van Jezus vandaan? Welke emotie ligt er bij hem aan ten grondslag? Mij dunkt een onvoorstelbaar diep respect voor iedere individuele mens, een menslievendheid, die letterlijk geen grenzen kent. Jezus heeft dat geleerd van de Eeuwige zelf. Door intens om te gaan met de Vader, is Jezus een afspiegeling geworden van die 'schoot van ontferming', een afspiegeling van hem, die *de* Barmhartige is bij uitstek.

Niemand wordt er buiten gesloten, noch door God, noch door Jezus; niemand wordt verbannen uit het hart van de Eeuwige. Jezus openbaart in zijn parabellen wat verborgen was vanaf de grondvesting der wereld was: namelijk dat heel de schepping, iedere mens, elk volk, iedere natie uiteindelijk gegrondvest is door de Barmhartigheid Gods, en dankzij diezelfde compassie in stand wordt gehouden tot op de dag van vandaag toe.